

Participatiemonitor kerncijfers 2023

Laura Schackmann
Ellen Zonneveld
Claire Aussems
Loïs van de Water

NIVEL
Kennis voor betere zorg

Het Nivel levert kennis om de gezondheidszorg in Nederland beter te maken. Dat doen we met hoogwaardig, betrouwbaar en onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek naar thema's met een groot maatschappelijk belang. 'Kennis voor betere zorg' is onze missie. Met onze kennis dragen we bij aan het continu verbeteren en vernieuwen van de gezondheidszorg. We vinden het belangrijk dat mensen in staat zijn om deel te nemen aan de samenleving. Ons onderzoek draait uiteindelijk om de vraag hoe we de zorg voor de patiënt kunnen verbeteren. Alle onderzoeken publiceert het Nivel openbaar, dat is statutair vastgelegd.

Januari 2025

030 272 97 00

nivel@nivel.nl

www.nivel.nl

© 2025 Nivel, Postbus 1568, 3500 BN UTRECHT

Gegevens uit deze uitgave mogen worden overgenomen onder vermelding van Nivel en de naam van de publicatie. Ook het gebruik van cijfers en/of tekst als toelichting of ondersteuning in artikelen, boeken en scripties is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoud

1	Toelichting op de cijfers	4
2	Participatie van doelgroepen in 2023	7
3	Participatie van mensen met een lichamelijke beperking	9
4	Participatie van mensen met een verstandelijke beperking	13
5	Participatie van de algemene bevolking	16
	Bijlage A Participatie door de verschillende doelgroepen op subindicatoren	19
	Literatuur	22

1 Toelichting op de cijfers

Deze notitie gaat over de maatschappelijke participatie van mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking in Nederland in 2023. Om deze in een context te plaatsen, rapporteren we ook de participatie van de algemene bevolking in dit jaar. Aan de hand van drie Nivel panels, stellen we mensen uit deze drie doelgroepen vragen over hun participatie in de samenleving; de Participatiemonitor.

In overleg met de programmacommissie van de *Monitor zorg en participatie* is de Participatiemonitor in 2022 vernieuwd. De indicatoren zijn vervangen, aangevuld of opnieuw geformuleerd. Een belangrijke reden hiervoor was dat enkele indicatoren om participatie vast te stellen waren verouderd. Als gevolg daarvan kan een onjuist beeld ontstaan van de participatie van de doelgroepen in de samenleving. De nieuwe indicatoren zijn weergegeven in Tabel 1. Een uitgebreide toelichting over de vernieuwing van de indicatoren staat in het rapport [Participatiemonitor kerncijfers 2022](#).

De vernieuwing van de indicatoren maakt dat er in 2022 een nieuwe reeks metingen is gestart om de stand van zaken per jaar te kunnen bekijken en te kunnen vergelijken over tijd. De participatiecijfers van 2023 kunnen daarom alleen vergeleken worden met 2022. Voor het toetsen van de verschillen tussen 2022 en 2023 zijn contrasttoetsen gebruikt. De stand van zaken in 2023 is te vinden in hoofdstuk 2 en de uitkomsten voor elk van de groepen (in 2023 en vergeleken met 2022) staan in hoofdstukken 3 tot en met 5. In bijlage A staan de uitkomsten van de subindicatoren die we onderscheiden.

Tabel 1. Toelichting op indicatoren van participatie.

Indicator	Inhoudelijke toelichting
Huishoudelijke taken	Doet minimaal drie van de volgende taken zelf of samen: opruimen of schoonmaken, koken of maaltijden bereiden, administratie of financiën, klusjes of (kleine) reparaties, of tuinieren of planten verzorgen.
(Digitale) retailvoorzieningen	Gebruikt minimaal één van de volgende voorzieningen (tenminste) wekelijks: supermarkt of de markt, andere winkels, online supermarkt of bezorgservice, andere online winkels, bank of pinautomaat (geld opnemen), of internetbankieren via website of app.
Buitenshuis komen of bezoek aan natuur	Komt (tenminste) dagelijks buitenshuis en/of gaat (tenminste) wekelijks naar een park of natuur (bos, strand).
Gebruik van vervoer	Maakt (tenminste) wekelijks gebruik van minimaal één vorm van openbaar vervoer (zoals bus, trein, metro of tram), speciaal vervoer (zoals de Wmo-deeltaxi, Regiotaxi of Valys), of individueel vervoer (taxi, auto of motor, scooter of brommer, (elektrische) fiets, of scootmobiel). <i>Voor mensen met een verstandelijke beperking is aanvullend gevraagd naar speciaal vervoer van de instelling of wooncentrum.</i>
Betaald werk (<65 jaar)	Werkt minimaal een uur per week als werknemer, zelfstandig ondernemer of freelancer. <i>Voor mensen met een verstandelijke beperking is gevraagd óf iemand betaald werk heeft, bij een reguliere werkgever (eventueel met ondersteuning of aanpassingen) of bij een apart bedrijf (bijvoorbeeld van de sociale werkvoorziening/werkplaats). Er is niet gevraagd naar het aantal uur dat iemand werk heeft.</i>
Vrijwilligerswerk	Doet minimaal één uur per week vrijwilligerswerk voor een instelling of vereniging.

Indicator	Inhoudelijke toelichting
	<i>Voor mensen met een verstandelijke beperking is gevraagd of iemand onbetaald werk of vrijwilligerswerk doet of een leerwerkplek of stage heeft.</i>
Dagbesteding	Gaat naar dagbesteding, bijvoorbeeld op een dagactiviteitencentrum. <i>Dit is alleen uitgevraagd voor mensen met een verstandelijke beperking.</i>
Training, cursus of opleiding	Heeft in de afgelopen 12 maanden een opleiding, training of cursus voor werk of loopbaan gevolgd of een cursus of opleiding gevolgd voor persoonlijke of algemene ontwikkeling (bijvoorbeeld een kook- of taalcursus of muziekles). <i>Voor mensen met een verstandelijke beperking is gevraagd naar basisonderwijs of vervolgonderwijs, een werkgerelateerde cursus of training, een cursus voor plezier (bijvoorbeeld muziekles) en een cursus om de zelfstandigheid te bevorderen.</i>
Uitgaan, groepsactiviteit of openbare voorziening	(Tenminste) maandelijks bezoek/deelname aan minimaal twee van onderstaande uitgaansgelegenheden, een of meerdere van onderstaande groepsactiviteiten en/of een openbare voorziening. <ul style="list-style-type: none"> • Uitgaansgelegenheden: restaurant, café of discotheek, attractie (zoals de dierentuin of een pretpark), een culturele voorstelling (zoals een toneel- of dansvoorstelling of een concert), bioscoop, museum of tentoonstelling, of een sportwedstrijd (als toeschouwer). • Groepsactiviteiten: georganiseerde activiteiten van een vereniging (zoals zang-, muziek-, of toneelvereniging), religieuze bijeenkomst (bijvoorbeeld kerk- of moskeebezoek), een club of groepsbijeenkomst. • Openbare voorzieningen: bibliotheek of buurthuis.
Sporten en bewegen	Sport (tenminste) wekelijks in georganiseerd verband of een vereniging en/of niet in georganiseerd verband.
Fysiek sociaal contact	Heeft (tenminste) wekelijks fysieke ontmoetingen met minimaal twee van de volgende contacten: uitwonende partner, uitwonende (klein)kinderen, (schoon)familie, vrienden of goede kennissen, burens of buurtgenoten, collega's of werkrelaties (buiten werktijd), andere kennissen (bijvoorbeeld een praatje in de supermarkt), of vertrouwde dienstverleners (bijvoorbeeld een praatje met de buurthulp of de kapper). <i>Voor mensen met een verstandelijke beperking is aanvullend gevraagd naar het contact met een bezoeker(in) of vrijwilliger.</i>
Telefonisch, schriftelijk of digitaal contact	Heeft (tenminste) wekelijks contact met familie, vrienden, goede kennissen of buurtgenoten door te (video)bellen, per e-mail, WhatsApp, sms, brief of via het internet (bijvoorbeeld via sociale media, een internetforum of online gamen).
Politieke participatie	Heeft in de afgelopen 12 maanden minimaal één van onderstaande acties uitgevoerd om beleid te verbeteren of iets op de politieke agenda te krijgen: deelnemen aan een debat of inspraakavond, contact opnemen met een politicus of politieke partij, actief lidmaatschap van een politieke organisatie (zoals politieke partij of belangenbehartiger), organiseren of tekenen van (online) petities, een brief naar een krant of tijdschrift sturen, of deelname aan stakingen of demonstraties.

Een deel van bovenstaande indicatoren is samengesteld uit metingen van twee of meer onderdelen. Een uitsplitsing naar subindicatoren voor de totale groep mensen met een lichamelijke beperking, verstandelijke beperking en de algemene bevolking is weergegeven in Bijlage A.

Methoden en analyses

De gegevens voor de Participatiemonitor worden verzameld via drie Nivel-panelen. Gegevens over mensen met een lichamelijke beperking zijn verzameld binnen het Nationaal Panel Chronisch ziekten en Gehandicapten (NPCG). Voor mensen met een lichte of matige verstandelijke beperking zijn de data verkregen via hun familieleden die lid zijn van het Nivel Panel Samen Leven (PSL). Gegevens over de algemene bevolking zijn verzameld binnen het Nivel Consumentenpanel Gezondheidszorg (CoPa). Om op basis van deze panelen uitspraken te doen over de totale populatie van mensen met een lichamelijke beperking, mensen met een lichte of matige verstandelijke beperking en de algemene bevolking in Nederland, is er een weging toegepast op basis van een standaardpopulatie voor iedere doelgroep. Sinds 2020 gebruiken wij geüpdatete standaardpopulaties met recentere cijfers, zodat deze een zo goed mogelijke afspiegeling zijn van de werkelijke populaties van de doelgroepen in Nederland op dit moment. Deze weging is belangrijk voor het generaliseren van de bevindingen en stelt ons in staat om veranderingen over de jaren te kunnen berekenen.

De percentages in de tabellen in deze notitie bevatten schattingen voor de drie populaties in Nederland. Behalve de percentages staan ook de 95%-betrouwbaarheidsintervallen (BI) vermeld. Een betrouwbaarheidsinterval geeft aan tussen welke waarden het werkelijke percentage ligt en geeft informatie over de nauwkeurigheid van de schatting: hoe kleiner het betrouwbaarheidsinterval, hoe nauwkeuriger de schatting. De percentages en betrouwbaarheidsintervallen zijn weergegeven voor de totale populaties en voor subgroepen binnen deze populaties, bijvoorbeeld mannen en vrouwen. Verschillen tussen deze subgroepen zijn statistisch getoetst. Tenzij anders vermeld, duidt een * op een statistisch significante, met aan grote waarschijnlijkheid grenzende opgetreden verandering. Vanwege het grote aantal toetsingen dat is gedaan, vermelden we deze verschillen alleen als ze statistisch significant zijn bij een p-waarde van $p < .01$. Een uitgebreidere methodische verantwoording van de analyses en standaardpopulaties staat in de [Methodebijlage Participatiemonitor 2010-2020](#).

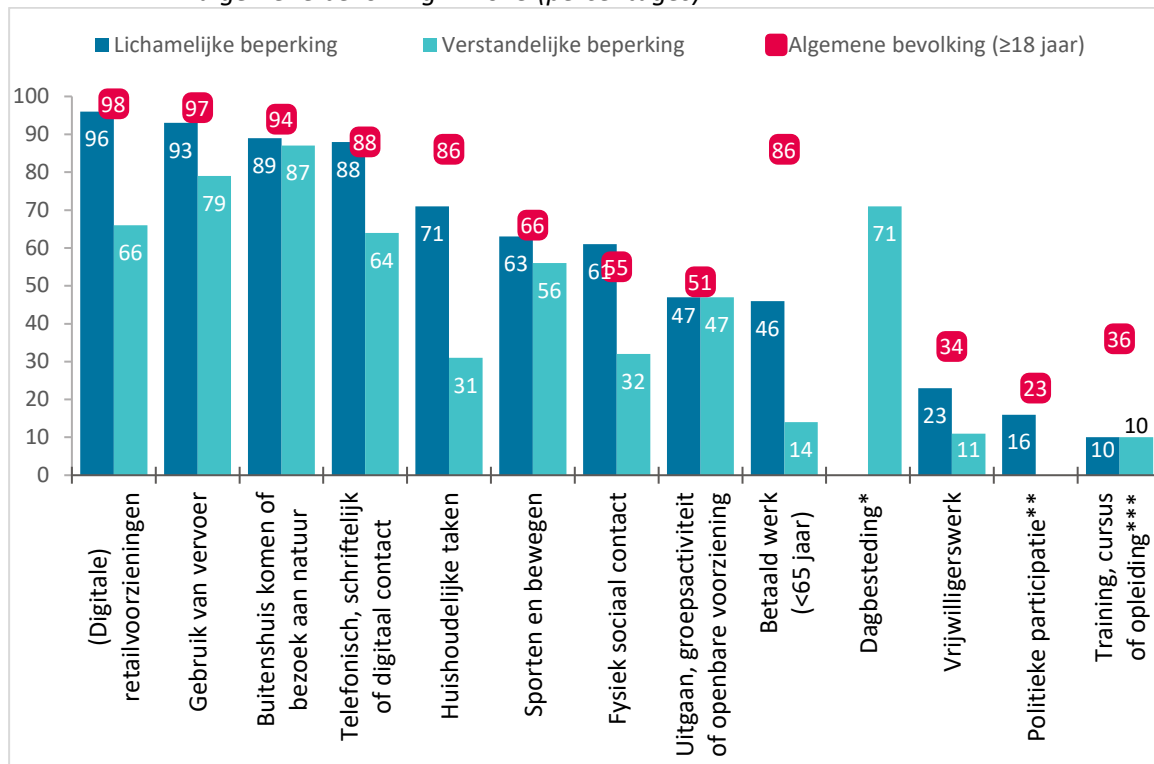
Om te zien of er sprake is van een daadwerkelijke toe- of afname in participatie tussen 2022 en 2023 zijn ook statistische toetsen toegepast. Dit is gedaan middels contrasttoetsen, waarbij rekening wordt gehouden met een van tevoren bepaalde onzekerheidsmarge. In de tabellen staat daarom altijd aangegeven of er sprake is van een daadwerkelijke toe- of afname in participatie. Ook hierbij duidt een * op een significant verschil tussen subgroepen bij een p-waarde van $p < .01$.

2 Participatie van doelgroepen in 2023

Figuur 1 geeft inzicht in de participatie van mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking en de algemene bevolking op de participatie-indicatoren in 2023. Over het algemeen is de participatie bij mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking lager dan in de algemene bevolking, bijvoorbeeld op het gebied van betaald werk, huishoudelijke taken en het volgen van een training, cursus of opleiding. Een uitzondering hierop is te zien bij fysiek sociaal contact, waarbij de participatie iets hoger ligt bij mensen met een lichamelijke beperking (61%) dan bij de algemene bevolking (55%). Vooral voor mensen met een verstandelijke beperking zijn verschillen in participatie ten opzichte van de algemene bevolking groot. Een uitzondering is te zien bij de indicator uitgaan, groepsactiviteiten en openbare voorzieningen, waarvan de uitkomst nagenoeg gelijk is voor mensen met een verstandelijke beperking (47%), mensen met een lichamelijke beperking (47%) en de algemene bevolking (51%). Zowel reguliere activiteiten als activiteiten die speciaal voor de doelgroep zijn georganiseerd, zijn in dit percentage meegenomen.

Het verschil in participatie door mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking ten opzichte van de algemene bevolking is het grootst op het gebied van betaald werk. Waar 46 procent van de mensen met een lichamelijke beperking minimaal een uur per week betaald werk doet, is dit aandeel in de algemene bevolking bijna twee keer zo groot (86%). Het percentage mensen met betaald werk is het laagst voor mensen met een verstandelijke beperking (14%), maar 71% van de mensen met een verstandelijke beperking heeft wel dagbesteding.

Figuur 1. Participatie van mensen met een lichamelijke beperking, verstandelijke beperking en de algemene bevolking in 2023 (percentages)^a.

^a De cijfers zijn berekend op basis van standaardpopulaties van de betreffende groep in Nederland.

* Dagbesteding is alleen gemeten voor mensen met een verstandelijke beperking.

** Cijfers voor politieke participatie door mensen met een verstandelijke beperking konden niet betrouwbaar geschat worden vanwege het kleine aantal mensen dat hierop participeert.

*** Training, cursus of opleiding is bij mensen met een verstandelijke beperking berekend voor mensen onder de 65 jaar, omdat dit in onze steekproef te weinig wordt gedaan door mensen in de categorie 65+ om betrouwbaar te schatten.

3 Participatie van mensen met een lichamelijke beperking

Tabel 2 geeft weer welk deel van de totale populatie mensen met een lichamelijke beperking participeert op elk van de 12 indicatoren. De tabel geeft dit ook weer voor verschillende subgroepen. De participatie is het grootst bij het gebruik van (digitale) retailvoorzieningen en vervoer. Van de onderzochte indicatoren is de participatie het laagst bij het volgen van een training, cursus of opleiding.

De *-tekens geven per indicator weer welke subgroepen significant verschillen ten opzichte van een referentiegroep, bijvoorbeeld mannen ten opzichte van vrouwen. De participatie van vrouwen is hoger op het gebied van telefonisch, schriftelijk of digitaal contact, terwijl voor mannen de participatie hoger is op het gebied van buitenshuis komen en het bezoeken van natuur. Verder is de participatie op de onderzochte indicatoren het hoogst voor mensen met een lichte lichamelijke beperking in vergelijking met mensen met een matige of ernstige lichamelijke beperking. De participatie door mensen met een hoger opleidingsniveau ligt op meerdere indicatoren hoger dan voor mensen met een lager opleidingsniveau. Een uitzondering hierop vormt fysiek sociaal contact, dat mensen met een lager opleidingsniveau juist relatief vaker hebben. Over het algemeen is het voor de participatie niet van belang of iemand deel is van een één- of meerpersoonshuishouden. Een paar uitzonderingen zijn huishoudelijke taken, (digitale) retailvoorzieningen, buitenshuis komen of bezoek aan natuur. Participatie is hoger voor mensen in een éénpersoonshuishouden op het gebied van huishoudelijke taken en (digitale) retailvoorzieningen, terwijl mensen die deel zijn van een meerpersoonshuishouden een hogere participatie hebben op het gebied van buitenshuis komen of het bezoeken van natuur.

Tabel 2. Percentages en betrouwbaarheidsintervallen van participatie op 12 indicatoren door de totale groep mensen met een lichamelijke beperking en subgroepen binnen deze populatie.

	Huishoudelijke taken	(Digitale) retail-voorzieningen	Buitenshuis komen of bezoek aan natuur	Gebruik van vervoer	Betaald werk (<65)	Vrijwilligerswerk	Training, cursus of opleiding	Uitgaan, groepsactiviteit of openbare voorziening	Sporten en bewegen	Fysiek sociaal contact	Telefonisch of digitaal contact	Politieke participatie
Totale groep	71 (66-75)	96 (94-97)	89 (85-92)	93 (90-95)	46 (38-54)	23 (20-27)	10 (7-14)	47 (43-52)	63 (59-68)	61 (56-65)	88 (84-91)	16 (13-20)
Geslacht												
Man	71 (64-77)	95 (91-97)	92* (88-94)	95 (92-97)	50 (38-62)	25 (20-31)	8 (5-13)	45 (39-52)	60 (53-66)	58 (51-64)	83* (76-88)	15 (11-20)
Vrouw (referentie)	71 (66-75)	96 (94-98)	87 (83-90)	92 (89-94)	43 (35-51)	22 (18-26)	12 (9-17)	49 (44-53)	66 (61-70)	62 (58-67)	91 (88-93)	17 (13-21)
Leeftijd												
15-39 jaar	61 (42-78)	93 (79-98)	94 (83-98)	96 (82-99)	57 (38-74)	29 (16-47)	39 (23-57)	42 (26-60)	62 (43-78)	43 (28-59)	97 (80-100)	16 (7-31)
40-64 jaar (referentie)	74 (68-79)	97 (95-98)	91 (87-94)	96 (94-98)	43 (35-51)	24 (20-30)	21 (16-28)	43 (37-49)	67 (61-73)	58 (52-64)	92 (88-94)	17 (13-22)
65-74 jaar	76 (71-81)	95 (93-97)	86 (82-90)	94 (91-97)	-	24 (19-29)	7* (4-10)	43 (38-49)	65 (59-71)	68* (63-74)	86 (82-90)	17 (13-22)
≥ 75 jaar	66 (59-72)	95 (91-97)	85 (80-89)	82* (76-87)	-	20 (15-25)	3* (2-6)	57* (51-63)	58 (52-64)	65 (59-71)	77* (71-82)	15 (11-20)
Ernst van de beperking												
Licht (referentie)	83 (79-87)	98 (96-99)	95 (93-97)	96 (93-97)	54 (44-64)	28 (23-33)	13 (9-18)	55 (50-61)	73 (68-78)	64 (58-69)	91 (87-93)	17 (13-22)
Matig	68* (62-73)	95* (92-97)	82* (77-86)	91* (87-94)	44 (34-54)	24 (19-29)	11 (8-16)	41* (35-46)	58* (53-64)	59 (54-65)	88 (83-91)	14 (11-19)
Ernstig	24* (17-33)	77* (67-85)	60* (50-68)	84* (75-90)	24* (13-39)	11* (7-17)	4* (2-9)	37* (29-46)	37* (29-47)	54 (44-63)	77* (68-84)	16 (11-24)
Opleidingsniveau												
Laag (referentie)	67 (60-74)	95 (91-97)	90 (85-93)	92 (88-95)	34 (23-48)	19 (15-25)	5 (3-9)	43 (37-50)	56 (49-63)	67 (60-73)	86 (80-90)	11 (8-16)
Middelbaar	72 (67-77)	97 (95-98)	87 (83-90)	94 (91-96)	51 (43-60)	24 (20-29)	15* (11-19)	49 (44-54)	66* (61-71)	55* (50-60)	90 (86-93)	17 (14-22)

	Huishoudelijke taken	(Digitale) retail-voorzieningen	Buitenshuis komen of bezoek aan natuur	Gebruik van vervoer	Betaald werk (<65)	Vrijwilligerswerk	Training, cursus of opleiding	Uitgaan, groepsactiviteit of openbare voorziening	Sporten en bewegen	Fysiek sociaal contact	Telefonisch, schriftelijk of digitaal contact	Politieke participatie
Hoog	76 (71-81)	96 (93-98)	88 (84-92)	94 (91-97)	67* (57-75)	31* (26-37)	29* (23-36)	56* (50-62)	76* (70-81)	53* (47-58)	91 (87-94)	32* (27-38)
Huishouden												
Eenpersoons	79* (73-84)	98* (96-99)	85* (79-89)	91 (87-94)	40 (29-52)	21 (16-27)	12 (8-17)	45 (38-51)	60 (53-66)	61 (54-67)	88 (83-91)	18 (13-24)
Meerpersoons (referentie)	65 (60-70)	94 (91-96)	91 (87-93)	94 (91-96)	49 (40-58)	24 (20-29)	10 (7-14)	49 (44-54)	65 (60-70)	60 (56-65)	88 (84-91)	15 (12-19)

* Significant verschil met de referentiegroep ($p < .01$).

Tabel 3 geeft een vergelijking van de participatie door de totale groep mensen met een lichamelijke beperking tussen 2022 en 2023 weer. Voor de meerderheid van de indicatoren zijn er geen significante verschillen, behalve voor sporten en bewegen. In 2023 waren er meer mensen met een lichamelijke beperking die wekelijks aan sport deden dan in 2022.

Tabel 3. Vergelijking percentages en betrouwbaarheidsintervallen van participatie op 12 indicatoren door de totale groep mensen met een lichamelijke beperking tussen 2022 en 2023.

	2022	2023
Huishoudelijke taken	71 (66-75)	71 (66-75)
(Digitale) retailvoorzieningen	94 (91-96)	96 (94-97)
Buitenshuis komen of bezoek aan natuur	86 (83-89)	89 (85-92)
Gebruik van vervoer	91 (87-93)	93 (90-95)
Betaald werk (<65)	43 (34-52)	46 (38-54)
Vrijwilligerswerk	20 (16-24)	23 (20-27)
Training, cursus of opleiding	8 (6-11)	10 (7-14)
Uitgaan, groepsactiviteit of openbare voorziening	44 (39-49)	47 (43-52)
Sporten en bewegen	51 (46-56)	63* (59-68)
Fysiek sociaal contact	61 (56-65)	61 (56-65)
Telefonisch, schriftelijk of digitaal contact	88 (85-91)	88 (84-91)
Politieke participatie	16 (12-20)	16 (13-20)

* Significant verschil tussen 2022 en 2023 ($p < .01$)

4 Participatie van mensen met een verstandelijke beperking

Tabel 4 geeft weer welk deel van de totale populatie mensen met een verstandelijke beperking en subgroepen binnen deze doelgroep participeert op elk van de 13 indicatoren. De participatie is het grootst voor het buitenshuis komen of bezoek aan natuur en het gebruik van vervoer.

De *-tekens geven per indicator weer welke subgroepen significant verschillen ten opzichte van een referentiegroep, bijvoorbeeld matige ten opzichte van lichte verstandelijke beperking. Er zijn weinig verschillen tussen subgroepen in hun participatie op de 13 indicatoren. Uit de tabel blijkt wel dat voor meerdere indicatoren de participatie hoger ligt bij mensen met een lichte verstandelijke beperking dan bij mensen met een matige verstandelijke beperking. Een uitzondering hierop is de dagbesteding, waar juist relatief meer mensen met een matige verstandelijke beperking naartoe gaan. In de steekproef was het aandeel mensen van 65 jaar of ouder die participeerden op de indicator volgen van een training, cursus of opleiding te laag om betrouwbaar te schatten. Deze leeftijdsgroep is daarom niet meegenomen in het berekenen van de percentages voor deze indicator.

Tabel 4. Percentages en betrouwbaarheidsintervallen van participatie op 13 indicatoren door de totale groep mensen met een verstandelijke beperking en subgroepen binnen deze populatie.

	Huishoudelijke taken	(Digitale) retail-voorzieningen	Buitenshuis komen of bezoek aan natuur	Gebruik van vervoer	Betaald werk (<65)	Vrijwilligerswerk	Dag-besteding	Training, cursus of opleiding (<65 jaar)	Uitgaan, groepsactiviteit of openbare voorziening	Sporten en bewegen	Fysiek sociaal contact	Telefonisch, schriftelijk of digitaal contact	Politieke participatie
Totale groep	31 (24-39)	66 (57-73)	87 (80-91)	79 (72-85)	14 (9-22)	11 (6-17)	71 (63-78)	10 (6-16)	47 (39-55)	56 (47-64)	32 (25- 40)	64 (55-72)	NB
Geslacht													
Man (referentie)	31 (21-42)	68 (58-78)	88 (79-94)	84 (74-90)	21 (12-34)	10 (5-19)	67 (55-76)	10 (5-21)	44 (34 - 55)	52 (41 - 63)	37 (27- 48)	58 (46- 68)	NB
Vrouw	31 (21-44)	62 (50-73)	85 (75-91)	72 (61-81)	8 (4-17)	12 (6-21)	77 (66-85)	9 (4-18)	49 (38 - 61)	60 (49 - 71)	27 (17- 39)	70 (58- 80)	NB
Leeftijd													
15-39 jaar	43 (29-58)	73 (59-84)	88 (75-94)	83 (70-91)	9 (4-20)	21 (11-36)	78 (64-88)	15 (7-28)	48 (34 - 62)	67 (52 - 79)	38 (25- 52)	74 (59- 85)	NB
40-64 jaar (referentie)	24 (16-35)	63 (52-73)	88 (80-94)	81 (71-88)	20 (12-32)	6 (2-13)	70 (59-79)	7 (3-14)	43 (32 - 54)	52 (41 - 63)	29 (20- 40)	59 (48- 69)	NB
≥ 65 jaar	24 (12-42)	51 (33-69)	77 (60-89)	57 (38-74)	-	9 (3-26)	54 (36-72)	-	54 (38 - 70)	37 (22 - 54)	29 (16- 47)	46 (29- 63)	NB
Ernst van de beperking													
Licht (referentie)	41 (30-52)	76 (65-84)	88 (79-94)	85 (76-91)	29 (18-42)	13 (7-23)	59 (47-70)	9 (4 - 19)	51 (40 - 62)	54 (42 - 65)	39 (29- 51)	71 (59- 80)	NB
Matig	19* (12-29)	47* (37-58)	84 (75-91)	68* (56-77)	4* (1-10)	8 (4-16)	85* (76-91)	10 (5 - 20)	40 (31 - 51)	58 (48 - 68)	23 (15- 33)	52 (41- 62)	NB

* Significant verschil met de referentiegroep ($p < .01$).

NB: Cijfers konden niet betrouwbaar geschat worden vanwege het kleine aantal mensen dat hierop participeert

Tabel 5 geeft een vergelijking van de participatie op 13 indicatoren door de totale groep mensen met een verstandelijke beperking tussen 2022 en 2023 weer. Voor geen van de indicatoren zijn er significante verschillen tussen 2022 en 2023.

Tabel 5. Vergelijking percentages en betrouwbaarheidsintervallen van participatie op 13 indicatoren door de totale groep mensen met een verstandelijke beperking tussen 2022 en 2023.

	2022	2023
Huishoudelijke taken	23 (17-31)	31 (24-39)
(Digitale) retailvoorzieningen	66 (58-73)	66 (57-73)
Buitenshuis komen of bezoek aan natuur	91 (85-94)	87 (80-91)
Gebruik van vervoer	79 (71-85)	79 (72-85)
Betaald werk	13 (8-20)	14 (9-22)
Vrijwilligerswerk	9 (6-15)	11 (6-17)
Dagbesteding	71 (64-78)	71 (63-78)
Training, cursus of opleiding	10 (6-17)	10 (6-16)
Uitgaan, groepsactiviteit of openbare voorziening	53 (45-60)	47 (39-55)
Sporten en bewegen	52 (44-59)	56 (47-64)
Fysiek sociaal contact	33 (26-41)	32 (25-40)
Telefonisch, schriftelijk of digitaal contact	67 (59-74)	64 (55-72)
Politieke participatie	3 (1-8)	NB

NB: Cijfers konden niet betrouwbaar geschat worden vanwege het kleine aantal mensen dat hierop participeert

5 Participatie van de algemene bevolking

Tabel 6 geeft weer welk deel van de algemene bevolking en subgroepen binnen de algemene bevolking participeert op elk van de 12 indicatoren. De participatie is het grootst bij het gebruik van (digitale) retailvoorzieningen, vervoer, buitenshuis komen of bezoek aan natuur, en telefonisch, schriftelijk of digitaal contact. Het merendeel van de algemene bevolking participeert op deze gebieden. Van de onderzochte indicatoren is de politieke participatie het laagst.

De *-tekens geven per indicator weer welke subgroepen significant verschillen ten opzichte van een referentiegroep, bijvoorbeeld hoog opleidingsniveau ten opzichte van middelbaar opleidingsniveau. Op meerdere indicatoren is de participatie hoger voor vrouwen dan voor mannen, maar op het gebied van betaald werk is de participatie hoger voor mannen dan voor vrouwen. De participatie door de oudste leeftijdsgroep(en) is op meerdere indicatoren lager dan voor mensen in de jongere leeftijdscategorie(ën). Een uitzondering hierop is het bezoek aan uitgaansactiviteiten, groepsactiviteiten en openbare voorzieningen, waarop meer wordt geparticipeerd door 75+'ers dan door de jongere leeftijdscategorie(ën). De participatie door mensen met een hoger opleidingsniveau ligt op meerdere indicatoren hoger dan voor mensen met een lager opleidingsniveau, bijvoorbeeld op het hebben van betaald werk, uitgaan, of sporten en bewegen. Tot slot blijkt dat de participatie op enkele indicatoren hoger is voor mensen in een meerpersoonshuishouden dan voor mensen in een eenpersoonshuishouden, namelijk op het hebben van betaald werk en het buitenshuis komen of bezoeken van natuur.

Tabel 6. Percentages en betrouwbaarheidsintervallen van participatie op 12 indicatoren door de totale algemene bevolking en subgroepen binnen deze populatie.

	Huishoudelijke taken	(Digitale) retail-voorzieningen	Buitenshuis komen of bezoek aan natuur	Gebruik van vervoer	Betaald werk (<65)	Vrijwilligerswerk	Training, cursus of opleiding	Uitgaan, groepsactiviteit of openbare voorziening	Sporten en bewegen	Fysiek sociaal contact	Telefonisch of digitaal contact	Politieke participatie
Totale groep	86 (83-89)	98 (96-99)	94 (92-96)	97 (95-98)	86 (81-90)	34 (30-38)	36 (31-41)	51 (47-55)	66 (62-70)	55 (51-59)	88* (85-91)	23 (19-27)
Geslacht												
Man	87 (83-90)	98 (96-99)	95 (92-97)	97 (95-99)	91* (87-94)	35 (29-40)	30* (25-37)	51 (45-56)	61* (55-66)	51 (46-57)	84* (80-88)	23 (19-29)
Vrouw (referentie)	85 (81-89)	98 (96-99)	93 (90-96)	96 (94-98)	78 (69-85)	34 (29-39)	41 (34-48)	51 (46-56)	70 (65-75)	59 (54-64)	92 (88-94)	22 (18-27)
Leeftijd												
15-39 jaar	89 (82-94)	99 (93-100)	96 (90-98)	98 (94-100)	91* (84-95)	31 (24-40)	53 (43-63)	50 (41-59)	62 (52-70)	52 (43-61)	92 (85-96)	26 (18-34)
40-64 jaar (referentie)	85 (81-88)	97 (95-99)	93 (90-95)	97 (95-99)	80 (74-84)	34 (30-39)	48 (42-54)	46 (41-51)	66 (61-70)	52 (47-57)	87 (84-90)	20 (16-25)
65-74 jaar	87 (79-93)	99 (92-100)	95 (88-98)	94 (87-98)	-	47 (36-57)	10* (5-18)	59 (49-69)	76 (66-84)	66 (56-76)	87 (79-93)	27 (19-37)
≥ 75 jaar	75* (69-80)	95 (91-98)	90 (86-93)	83* (78-88)	-	29 (23-35)	6* (4-10)	60* (54-66)	63 (57-69)	59 (53-65)	75* (70-80)	16 (12-21)
Opleidingsniveau												
Laag	84 (76-90)	97 (89-99)	92 (86-96)	97 (93-98)	77 (55-91)	26 (18-35)	16 (9-27)	43 (34-53)	54 (44-64)	59 (49-68)	85 (77-91)	11* (6-18)
Middelbaar (referentie)	87 (82-90)	98 (96-99)	93 (89-95)	97 (94-98)	82 (75-87)	32 (27-37)	35 (29-41)	48 (43-54)	61 (56-67)	56 (50-61)	88 (84-92)	23 (18-28)
Hoog	87 (83-90)	99 (97-100)	96 (94-98)	98 (95-99)	93* (90-95)	44* (38-49)	54* (48-60)	59* (53-64)	77* (72-81)	52 (46-57)	90 (86-93)	34* (29-40)
Huishouden												
Eenpersoons	87 (82-91)	98 (94-99)	90* (85-94)	95 (90-98)	73* (62-81)	34 (28-41)	30 (23-38)	53 (46-60)	64 (57-70)	56 (49-62)	84 (78-89)	22 (17-29)
Meerpersoons (referentie)	86 (82-89)	99 (97-99)	95 (93-97)	98 (96-99)	90 (86-93)	34 (30-39)	38 (33-44)	50 (45-54)	67 (62-71)	55 (50-59)	90 (87-93)	23 (19-27)

* Significant verschil met de referentiegroep ($p < .01$).

Tabel 7 geeft een vergelijking van de participatie op 12 indicatoren door de totale algemene bevolking tussen 2022 en 2023 weer. Voor de meerderheid van de indicatoren zijn er geen significante verschillen, behalve voor telefonisch, schriftelijk of digitaal contact. In 2022 had een groter percentage van de algemene bevolking wekelijks telefonisch, schriftelijk of digitaal contact dan in 2023.

Tabel 7. Vergelijking percentages en betrouwbaarheidsintervallen van participatie op 12 indicatoren door de totale algemene bevolking tussen 2022 en 2023.

	2022	2023
Huishoudelijke taken	86 (83-89)	86 (83-89)
(Digitale) retailvoorzieningen	98 (97-99)	98 (96-99)
Buitenshuis komen of bezoek aan natuur	95 (93-97)	94 (92-96)
Gebruik van vervoer	97 (96-99)	97 (95-98)
Betaald werk (<65)	86 (81-89)	86 (81-90)
Vrijwilligerswerk	30 (26-34)	34 (30-38)
Training, cursus of opleiding	37 (32-42)	36 (31-41)
Uitgaan, groepsactiviteit of openbare voorziening	55 (50-59)	51 (47-55)
Sporten en bewegen	65 (61-69)	66 (62-70)
Fysiek sociaal contact	58 (54-62)	55 (51-59)
Telefonisch, schriftelijk of digitaal contact	95 (91-97)	88* (85-91)
Politieke participatie	24 (20-28)	23 (19-27)

* Significant verschil tussen 2022 en 2023 ($p < .01$)

Bijlage A Participatie door de verschillende doelgroepen op subindicatoren

In hoofdstuk 1 is toegelicht welke indicatoren zijn gekozen om participatie vast te stellen. In Tabel 1 zijn de indicatoren omschreven. Dit zijn de zogenoemde hoofdindicatoren die voor elk van de doelgroepen in de voorgaande hoofdstukken zijn gerapporteerd. Sommige indicatoren bestaan uit de meting van één enkel onderwerp; zo bestaat de indicator ‘doen van huishoudelijke taken’ uit het aantal huishoudelijke taken dat iemand zelf kan doen. Andere indicatoren zijn samengesteld uit metingen van twee of meer onderdelen. In Tabel A1 wordt omschreven in welke subindicatoren de samengestelde indicatoren uiteenvallen. In Tabel A2 presenteren we de uitkomsten voor elk van de drie groepen – mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking en mensen in de algemene bevolking – op deze subindicatoren.

Tabel A1. Toelichting op subindicatoren van participatie, per (hoofd)indicator. Sommige indicatoren bestaan uit de meting van één enkel onderwerp, deze indicatoren zijn in onderstaande tabel niet weergegeven.

Indicator	Subindicator	Inhoudelijke toelichting
(Digitale) retailvoorzieningen	Gebruik van retailvoorzieningen in de buurt	Gebruikt minimaal één van de volgende voorzieningen (tenminste) wekelijks: supermarkt of de markt, andere winkels, of bank of pinautomaat (geld opnemen).
	Gebruik van digitale retailvoorzieningen	Gebruikt minimaal één van de volgende voorzieningen (tenminste) wekelijks: online supermarkt of bezorgservice, andere online winkels, of internetbankieren via website of app.
Buitenshuis komen of bezoek aan natuur	Buitenshuis komen	Komt (tenminste) dagelijks buitenshuis.
	Bezoek aan park of natuur	Gaat (tenminste) wekelijks naar park of natuur (bos, strand).
Gebruik van vervoer	Gebruik van individueel vervoer	Gebruikt minimaal één van de volgende individuele vervoersmiddelen (tenminste) wekelijks: taxi, auto of motor, scooter of brommer, (elektrische) fiets, of scootmobiel.
	Gebruik van openbaar vervoer	Gebruikt (tenminste) wekelijks openbaar vervoer, zoals bus, trein, metro of tram.
	Gebruik van speciaal vervoer	Gebruikt (tenminste) wekelijks speciaal vervoer, zoals de Wmo-deeltaxi, Regiotaxi of Valys. <i>Voor mensen met een verstandelijke beperking is aanvullend gevraagd naar speciaal vervoer van de instelling of wooncentrum.</i>
Training, cursus of opleiding	Volgen van opleiding of werkgerelateerde cursus of training	Heeft in de afgelopen 12 maanden een opleiding, training of cursus voor werk of loopbaan gevolgd. <i>Voor mensen met een verstandelijke beperking is gevraagd naar basisonderwijs of vervolgonderwijs en een werkgerelateerde cursus of training.</i>
	Volgen van opleiding of cursus voor algemene ontwikkeling	Heeft in de afgelopen 12 maanden een opleiding of cursus gevolgd voor persoonlijke of algemene ontwikkeling (bijvoorbeeld een kook- of taalcursus of muziekles).

Indicator	Subindicator	Inhoudelijke toelichting
		<i>Voor mensen met een verstandelijke beperking is gevraagd naar een cursus voor plezier (bijvoorbeeld muziekles) en een cursus om de zelfstandigheid te bevorderen.</i>
Uitgaan, groepsactiviteit of openbare voorziening	Bezoeken van uitgaansgelegenheid	Bezoekt minimaal twee van de volgende uitgaansgelegenheden (tenminste) maandelijks: restaurant, café of discotheek, attractie (zoals de dierentuin of een pretpark), een culture voorstelling (zoals een toneel- of dansvoorstelling of een concert), bioscoop, museum of tentoonstelling, of een sportwedstrijd (als toeschouwer).
	Deelname aan verenigings- en groepsactiviteiten	Bezoekt minimaal één van de volgende verenigings- en groepsactiviteiten (tenminste) maandelijks: georganiseerde activiteiten van een vereniging (zoals zang-, muziek-, of toneelvereniging), religieuze bijeenkomst (bijvoorbeeld kerk- of moskeebezoek), of een club of groepsbijeenkomst.
	Gebruik van openbare voorzieningen	Gebruikt minimaal één van de volgende openbare voorzieningen (tenminste) maandelijks: bibliotheek of buurthuis.
Telefonisch, schriftelijk of digitaal contact	Telefonisch contact	Heeft (tenminste) wekelijks contact met familie, vrienden, goede kennissen of buurtgenoten door te (video)bellen.
	Schriftelijk of digitaal contact	Heeft (tenminste) wekelijks schriftelijk contact (zoals via e-mail, WhatsApp, sms of brief) of digitaal contact (zoals via sociale media, een internetforum of online gamen) met familie, vrienden, goede kennissen of buurtgenoten.
Politieke participatie	Deelname aan institutionele politiek	Heeft in de afgelopen 12 maanden minimaal één van onderstaande acties uitgevoerd om beleid te verbeteren of iets op de politieke agenda te krijgen: deelnemen aan een debat of inspraakavond, contact opnemen met een politicus of politieke partij, of actief lidmaatschap van een politieke organisatie (zoals politieke partij of belangenbehartiger).
	Deelname aan activistische politiek	Heeft in de afgelopen 12 maanden minimaal één van onderstaande acties uitgevoerd om beleid te verbeteren of iets op de politieke agenda te krijgen: organiseren of tekenen van (online) petities, een brief naar een krant of tijdschrift sturen, of deelname aan stakingen of demonstraties.

Tabel A2. Percentages en betrouwbaarheidsintervallen van participatie op 16 subindicatoren door mensen met een lichamelijke beperking, verstandelijke beperking, en de algemene bevolking

Subindicator	Lichamelijke beperking	Verstandelijke beperking	Algemene bevolking
Gebruik van retailvoorzieningen in de buurt	90 (87-92)	64 (56- 72)	93 (90-95)
Gebruik van digitale retailvoorzieningen	60 (56-65)	5 (3- 11)	74 (69-78)
Buitenshuis komen	88 (84-91)	87 (80- 91)	93 (91-95)
Bezoek aan parken of natuur	22 (18-26)	15 (10- 22)	30 (26-34)
Gebruik van individueel vervoer	93 (90-95)	51 (41- 60)	96 (94-97)
Gebruik van openbaar vervoer	NB	9 (6- 16)	10 (8-13)
Gebruik van speciaal vervoer	NB	48 (39- 57)	4 (2-9)
Volgen van opleiding of werkgerelateerde cursus of training	6 (4-10)	NB	26 (21-32)
Volgen van opleiding of cursus voor algemene ontwikkeling	5 (3-7)	5 (2- 10)	10 (8-14)
Bezoeken van uitgaansgelegenheid	9 (7-12)	6 (3- 12)	16 (13-20)
Deelname aan verenigings- en groepsactiviteiten	31 (27-35)	35 (27- 43)	27 (24-31)
Gebruik van openbare voorzieningen	20 (17-24)	18 (12- 25)	25 (22-29)
Telefonisch contact	53 (48-57)	53 (45- 61)	44 (39-48)
Digitaal of schriftelijk contact	85 (80-88)	41 (32- 50)	86 (82-89)
Deelname aan institutionele politiek	7 (4-10)	NB	10 (8-13)
Deelname aan activistische politiek	12 (9-15)	NB	16 (13-20)

NB: Cijfers konden niet betrouwbaar geschat worden vanwege het kleine aantal mensen dat hierop participeert.

Literatuur

Zonneveld, E., Bottenheft, E., Knapen, J., Aussems, C., Boeije, H. Methodebijlage Participatiemonitor 2010-2020. Utrecht: Nivel, 2023.

Zonneveld, E., Bottenheft, E., Scherpenzeel, A., Aussems, C., Boeije, H. Participatiemonitor kerncijfers 2022. Utrecht: Nivel, 2023.